

2009. október 22., csütörtök

Demokráciaépítés a külkapcsolatokban

P7_TA(2009)0056

Az Európai Parlament 2009. október 22-i állásfoglalása az EU külkapcsolataiban történő demokráciaépítésről

(2010/C 265 E/02)

Az Európai Parlament,

- tekintettel az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatára és különösen annak 21. cikkére, valamint a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányára,
- tekintettel az EU-Szerződés 3., 6., 11. és 19. cikkére és az EK-Szerződés 177., 300. és 310. cikkére,
- tekintettel az EU és harmadik országok között létrejött valamennyi megállapodásra, valamint az ilyen megállapodásokban szereplő emberi jogi és demokráciával kapcsolatos záradékokra,
- tekintettel az Európai Unió 2007. december 12-én Strasbourgban kihirdetett alapjogi chartájára ⁽¹⁾,
- tekintettel az ENSZ Közgyűlésének „Az ENSZ millenniumi nyilatkozata” című, 2000. szeptember 8-i határozatára (A/RES/55/2),
- tekintettel az ENSZ Közgyűlésének „A demokrácia előmozdítása és megszilárdítása” című, 2000. december 4-i határozatára (A/RES/55/96),
- tekintettel az ENSZ Közgyűlésének „A 2005. évi csúcstalálkozó eredményei” című, 2005. szeptember 15-i határozatára (A/RES/60/1),
- tekintettel az ENSZ Közgyűlésének „A regionális, szubregionális és más szervezeteknek és egyezményeknek a demokrácia előmozdításában és megszilárdításában játszott szerepe” című, 2004. december 20-i határozatára (A/RES/59/201),
- tekintettel az EU választási segítségnyújtó és megfigyelő tevékenységéről szóló, 2000. április 11-i bizottsági közleményre (COM(2000)0191),
- tekintettel az EU választási segítségnyújtó és megfigyelő tevékenységéről szóló bizottsági közleményről szóló, 2001. március 15-i állásfoglalására ⁽²⁾,
- tekintettel az Európai Uniónak az emberi jogok és a demokratizálódás harmadik országokban történő előmozdítása terén betöltött szerepéről szóló, 2001. május 8-i bizottsági közleményre (COM(2001)0252),
- tekintettel az Európai Uniónak az emberi jogok és a demokratizálódás harmadik országokban történő előmozdítása terén betöltött szerepéről szóló bizottsági közleményről szóló, 2002. április 25-i állásfoglalására ⁽³⁾,
- tekintettel a 2003. december 12-én elfogadott európai biztonsági stratégiára,

⁽¹⁾ HL C 364., 2000.12.18., 1. o.

⁽²⁾ HL C 343., 2001.12.5., 270. o.

⁽³⁾ HL C 131. E, 2003.6.5., 147. o.

2009. október 22., csütörtök

- tekintettel a kormányzásról és fejlesztésről szóló, 2003. október 20-i bizottsági közleményre (COM(2003)0615),
 - tekintettel az Európai Unió fejlesztési politikájáról szóló, 2004. március 31-i jelentésére ⁽¹⁾,
 - tekintettel a Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői, az Európai Parlament és a Bizottság által elfogadott együttes nyilatkozatára az Európai Unió fejlesztési politikájáról: „Az európai konszenzus” ⁽²⁾,
 - tekintettel a Gazdasági Együtműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) 2005. évi, a segítségnyújtás hatékonyságáról szóló párizsi nyilatkozatára és a 2008. évi accrai cselekvési programjára,
 - tekintettel „A kormányzás szerepe a fejlesztési politikával kapcsolatos európai konszenzusban — Összehangolt megközelítés az Európai Unióban” című, 2006. augusztus 30-i bizottsági közleményre (COM(2006)0421),
 - tekintettel a demokrácia és az emberi jogok világszintű előmozdítására szolgáló finanszírozási eszköz (a demokrácia és az emberi jogok európai eszköze – EIDHR) létrehozásáról szóló, 2006. december 20-i 1889/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽³⁾,
 - tekintettel a parlamentáris demokrácia előmozdításával foglalkozó hivatal felállításáról szóló 2007. június 18-i elnökségi határozatra,
 - tekintettel „Az EU választásmegfigyelő missziói: célok, gyakorlatok és jövőbeni kihívások” című, 2008. május 8-i állásfoglalására ⁽⁴⁾,
 - tekintettel a Tanácsnak a „A demokratikus kormányzás támogatása – A megerősített uniós keret felé” című, 2009. május 18-i következtetéseire,
 - tekintettel a Bizottsághoz intézett, a külkapcsolatokban a demokrácia építéséről szóló, 2009. szeptember 30-i kérdésre (O-0093/2009 – B7-0213/2009),
 - tekintettel az eljárási szabályzat 115. cikkének (5) bekezdésére,
- A. mivel a demokrácia és az emberi jogok az Európai Unió és a tagállamok alapvető értékei, és a kezdetektől fogva az európai integrációs folyamat elválaszthatatlan részét képezik,
- B. mivel az Európai Unió alapszerződesei hangsúlyozzák a demokrácia és az emberi jogok iránti szilárd elkötelezettséget, és mivel a demokrácia biztosítékaiul szolgáló intézmények stabil működését, a jogállamiság és az emberi jogok érvényesülését, valamint a kisebbségek tiszteletben tartását és védelmét előíró kopenhági politikai kritériumok a bővítési folyamat alappillérei voltak,
- C. mivel mindezidáig nem született külön dokumentum, amely az EU demokráciaépítésre és -támogatásra vonatkozó elképzelését tartalmazta volna,
- D. mivel az, hogy az EU-ban a politikai, szociális és gazdasági jogokat sikeresen beépítették a demokrácia átfogó értelmezésébe, kulcsszerepet játszott a stabilitás és a gyarapodás világtörténelemben egyedülálló megvalósításában,

⁽¹⁾ HL C 103. E, 2004.4.29., 550. o.

⁽²⁾ HL C 46., 2006.2.24., 1. o.

⁽³⁾ HL L 386., 2006.12.29., 1. o.

⁽⁴⁾ Elfogadott szövegek, P6_TA(2008)0194.

2009. október 22., csütörtök

- E. mivel az EU-Szerződés 11. cikke értelmében a közös kül- és biztonságpolitika egyik kiemelt célja „a demokrácia és a jogállamiság fejlesztése és megerősítése, valamint az emberi jogok és az alapvető szabadságok tiszteletben tartása”,
- F. mivel a Lisszaboni Szerződéssel módosított EU-Szerződés 21. cikke értelmében „az Unió nemzetközi szintű fellépése azon elvekre épül, amelyek létrehozását, fejlődését és bővítését vezérelték”, valamint „az Unió biztosítja, hogy külső tevékenységeinek különböző területei egymással, illetve az egyéb uniós politikákkal összhangban legyenek”,
- G. mivel az emberi jogok előmozdítása és védelme a demokratikus társadalom létének alapvető előfeltétele, amit az ENSZ Közgyűlésének A/RES/59/201. sz. határozata is megerősít, és mivel a demokratikus rendszerek formailag ugyan eltérőek lehetnek, amint ez az EU-n belül is látható, a demokrácia azonban egyetemes érték, és a lényegét épező elveket és elemeket számos nemzetközi nyilatkozatban és egyezményben rögzítették. Mivel ezen elemek az ENSZ Közgyűlésének a fent említett két, 2000-ből és 2004-ből származó határozatában (A/RES/55/96 és A/RES/59/201) meghatározottak szerint magukban foglalják a következőket:
- az emberi jogok és alapvető szabadságok – többek között az egyesülési és gyülekezési szabadság, szólásszabadság és a véleménynyilvánítás szabadsága – tiszteletben tartása,
 - a közügyekben való részvétel joga, amely megvalósulhat közvetlenül, vagy szabadon megválasztott képviselőkön keresztül, és a polgárok akaratának szabad kinyilvánítását szavatoló, egyetemes és egyenlő szavazati jog alapján, titkos szavazás mellett, szabott időközönként megtartott szabad választásokon való szavazati és indulási jog,
 - a politikai pártok és szervezetek plurális rendszere,
 - a jogállamiság tiszteletben tartása,
 - a hatalmi ágak elkülönülése és az igazságszolgáltatás függetlensége,
 - átláthatóság és elszámoltathatóság a közigazgatásban,
 - szabad, független és plurális média,
- H. mivel – amint azt az ENSZ 2000. évi millenniumi nyilatkozata is megállapítja – az emberek akaratán alapuló demokratikus és képviseleti kormányzás tudja a legjobban biztosítani a férfiak és nők ahhoz való jogát, hogy méltóságban éljék életüket és neveljék gyermekeiket, éhezés és az erőszaktól, az elnyomástól vagy az igazságtalanságtól való félelem nélkül,
- I. mivel a valódi demokráciának előfeltétele, hogy a férfiak és nők egyenlő feltételek mellett vehessenek részt a politikai életben és a döntéshozatalban,
- J. mivel a demokrácia, a fejlődés és valamennyi emberi jog tisztelete, ideértve a gazdasági, szociális és kulturális jogokat, összefüggnek egymással és kölcsönösen erősítik egymást,
- K. mivel a demokrácia egyúttal szorosan kapcsolódik a biztonsághoz is, amint azt az európai biztonsági stratégia is elismeri, amely kijelenti, hogy „a felelősségteljes kormányzás terjesztése, a társadalmi és politikai reform támogatása, a korrupció és a hatalommal való visszaélés elleni küzdelem, a jogállamiság megerősítése és az emberi jogok védelme a nemzetközi rend megerősítésének leghatékonyabb eszköze”,
- L. mivel az Európai Unió a politikai párbeszédtől és a diplomáciai kezdeményezésektől kezdve egészen a pénzügyi és műszaki együttműködés konkrét eszközeiig az intézkedések és eszközök olyan széles skálájával rendelkezik, amellyel világszerte támogathatja a demokráciát,

2009. október 22., csütörtök

- M. mivel az Európai Unió valamennyi olyan külső pénzügyi eszköze, mint a Fejlesztési Együttműködési Eszköz (DCI), az Európai Szomszédsági és Partnerségi Támogatási Eszköz (ENPI) és a Stabilitási Eszköz (Ist), jelentős lehetőségeket kínál a demokratikus kormányzás, az intézményrendszer és a kapacitásépítés támogatása tekintetében,
- N. mivel a demokrácia és az emberi jogok európai eszköze (EIDHR) – globális hatóköre révén és köszönhetően annak, hogy a fogadó ország beleegyezése nélkül képes közvetlen támogatást nyújtani a civil társadalmi szervezeteknek – az emberi jogok és a demokrácia területén a pénzügyi segítségnyújtás kulcsfontosságú eszköze; mivel az EU EIDHR által finanszírozott választási megfigyelő küldöttségei a demokratikus intézmények kiépítéséhez való uniós hozzájárulás elengedhetetlen részét alkotják, amely magában foglalja különösen annak nyomon követését, hogy végrehajtják-e az uniós választási megfigyelő missziók ajánlásait,
- O. mivel az önkéntesek béketeremtésre és demokráciaépítésre irányuló programokban végzett tevékenysége is bizonyítja, hogy a civil társadalom fontos szerepet tölthet be a demokrácia építésére irányuló külső uniós erőfeszítésekben,
- P. mivel jobban át kellene látni az EU által jelenleg nyújtott demokráciatámogatást, illetve azt, hogy milyen hatékony az EU világszerte alkalmazott hatalmas demokráciatámogató eszköz- és intézkedéstára a partnerállamokban, és hogy a különböző eszközök és szereplők hogyan működnek, illetve hogyan egészítik ki egymást és hogyan kapcsolódnak egymáshoz,
- Q. mivel a fent említett, a kormányzásról és fejlesztésről szóló bizottsági közleményre vonatkozó, 2004. március 31-i európai parlamenti jelentés hangsúlyozta a többpárti választási rendszerek létrehozásán túlmenő választójogi és parlamenti reformok végrehajtásának szükségességét a lakosság kiterjedtebb és valóságosabb politikai aktivitásának biztosítása érdekében,
1. osztja azt a nézetet, hogy következetesebb és egységesebb keretrendszerre van szükség ahhoz, hogy a demokrácia építésére és mindenekelőtt a demokratikus értékek és az emberi jogok tiszteletben tartásának előmozdítására biztosított uniós támogatás világszerte hatékonyabbá váljon;
 2. üdvözli a korábbi és jelenlegi EU-elnökségeknek az EU külpolitikai fellépéseiben a demokráciaépítés több pillére kiterjedő kezdeményezésével kapcsolatban tett erőfeszítéseit, amelyek a vonatkozó politika finomítását és végrehajtásának megerősítését, valamint az erőfeszítések koordinálását célozzák, és kiemeli a folyamatos fellépés fontosságát ezen a területen, amely várhatóan a Tanács 2009 novemberében elfogadandó következtetéseiben is tükröződik majd; e tekintetben kiemeli, hogy néhány olyan kulcsfontosságú alapelvet, mint az átláthatóság, a dokumentumokhoz való hozzáférés és az elszámoltathatóság, megfelelően figyelembe kell vennie a Tanácsnak e kérdés megvitatásakor;
 3. javasolja, hogy a Tanács elkövetkezendő következtetéseit tartalmazzanak a demokráciaépítési intézkedések koordinációjának javítására irányuló konkrét, gyakorlati javaslatokat az EU külügyi, emberi jogi és fejlesztési politikai intézkedései keretében; megismétli, hogy egy emberi jogokkal és demokráciával kapcsolatos országstratégia elfogadása, amely az országra jellemző prioritásokat meghatározó referenciadokumentumnak tekinthető, és amelyet beépítenek az érintett harmadik országgal kapcsolatos valamennyi uniós külpolitikába és intézkedésbe, lényegesen erősíthetné az EU külső fellépésének következetességét, koordinációját és hatékonyságát;
 4. ismételten hangsúlyozza, hogy a demokratizálódás és a felelősségteljes kormányzás nem pusztán önmagukban való célok, hanem a szegénység csökkentése, a fenntartható fejlődés, a béke és a stabilitás szempontjából is elengedhetetlenek; úgy véli, hogy a demokrácia, amint azt az EU belső integrációs folyamata is bizonyítja, nem csak a politikai és a polgári jogok megteremtését segíti elő, de a gazdasági, kulturális és szociális jogokét és ezen belül a szolidaritását is;
 5. kéri a Bizottságot és a tagállamokat, hogy az új külügyi szolgálat tervezése során biztosítsák az emberi jogok és a demokráciaépítés tényleges érvényesítését valamennyi politikai területen, és a jelenlegi folyamatokból és tapasztalatokból vonják le a szükséges következtetéseket, amelyek a különböző helyszíneken előrelépésekhez vezethetnek a demokratikus értékek előmozdítása terén;
 6. úgy véli, hogy az uniós polgárokat is érintő globális problémákkal kapcsolatos hatékony politikák kidolgozására a legjobb lehetőség a demokrácia és a demokratikus folyamatok történő kiépítése a harmadik országokban; a demokratikus rendszerek például eredményesebben fel tudják venni a harcot az államhatárokon átnyúló bűnözés, az illegális bevándorlás és kereskedelem ellen, jobban tudják óvni a környezetet, fenntartani a nyitott, globális kereskedelmi rendszert, valamint biztosítani a fenntartható és versenyképes energiaellátást;

2009. október 22., csütörtök

7. javasolja, hogy a demokrácia előmozdítására irányuló összehangolt globális fellépés megerősítése érdekében az Európai Unió nyilvánosan támogassa a demokráciának az ENSZ Közgyűlése által 2005-ben elfogadott definícióját, és tegye azt a demokrácia építésére irányuló saját tevékenységeinek hivatkozási pontjává;
8. hangsúlyozza, hogy a demokrácia nem exportálható és más államokra kívülről nem erőltethető rá, és hogy a demokrácia előmozdítására irányuló sikeres stratégiának a párbeszédre kell alapulnia, és széleskörű erőfeszítéseket kell maga után vonnia a civil társadalom megerősítése, valamint a fejlődő országok demokratikus öntudatának felélesztése irányában; hangsúlyozza, hogy az EU továbbra is elkötelezett azon elv mellett, hogy a partnerországoké legyen az elsődleges felelősség a fejlesztési stratégiák és programok során; e folyamatokat azonban támogathatják az egyes országok sajátos helyzetéhez igazított különböző uniós eszközök;
9. hangsúlyozza, hogy az EU-nak stratégiákat kell kidolgoznia a civil társadalom és a demokratikus struktúrák kiépülésének támogatására, és hogy a politikai alapítványok, a nem kormányzati szervezetek és a tudományos intézmények fontos szerepet játszanak, és ezeket támogatni kell;
10. javasolja, hogy a Tanács és a Bizottság a partnerországok egy csoportjában kezdje meg a demokráciára irányuló uniós támogatás átfogó és részletes elemzését, ami lehetővé teszi gyakorlati ajánlások előterjesztését;
11. javasolja, hogy a Tanács és a Bizottság a demokrácia támogatására irányuló tevékenysége során hajtsa végre a támogatások hatékonyságáról szóló párizsi OECD nyilatkozat és accrai cselekvési program rendelkezéseit, javasolja továbbá, hogy a demokrácia támogatására irányuló uniós tevékenységek hatásának és láthatóságának növelése érdekében az Unió vezesse be a demokráciák közös uniós értékelését, a közös uniós tervezést és a terhek megosztását;
12. hangsúlyozza az uniós megállapodásokban már szereplő emberi jogi záradékok jelentőségét; ezzel összefüggésben ismételten hangsúlyozza, hogy további feltételeket tartalmazó új megállapodások létrehozása helyett először az ilyen záradékok következetes alkalmazására van szükség a meglévő megállapodások keretében;
13. javasolja, hogy a Bizottság rendszeresen illesszen be az országstratégiai dokumentumokba egy, a demokrácia és az emberi jogok helyzetéről szóló fejezetet, építse be a vonatkozó uniós választási megfigyelő missziók ajánlásait, és adott esetben építse be a demokrácia támogatását a partnerországok viszonylatában végrehajtott programokba;
14. kiemeli, hogy a különböző külső pénzügyi eszközök keretében végzett tevékenységeket jobban össze kell hangolni, és hogy teljes mértékben fel kell tárni a földrajzi és a tematikus eszközök közötti átfedéseket;
15. sürgeti a Tanácsot és a Bizottságot, hogy az új demokráciaépítő kezdeményezések beindítását megelőzően folytasson széles körű, átfogó konzultációt az összes uniós és harmadik országbeli érintett féllel, ideértve az intézményi, regionális és helyi szereplőket, az emberi jogok védelmezőit, valamint a civil társadalom független csoportjait is;
16. bátorítja a Bizottságot, hogy a különböző szintű demokratikus intézményeket, különösen a parlamenteket és a regionális és helyi szereplőket az eddigieknél rendszeresebben vonja be az országspecifikus eszközök, például az EU és az érintett ország között létrejött megállapodások és az országstratégiai dokumentumok előkészítésébe és végrehajtásába;
17. kéri, hogy a Bizottság fontolja meg egy önkéntes Európai Békehadtest felállítását, figyelembe véve az európai önkéntes szolgálat pozitív tapasztalatait;
18. hangsúlyozza, hogy a demokrácia Unió általi támogatásának átfogónak kell lennie, és az ENSZ Közgyűlésének fent említett, a 2005. évi csúcstalálkozó eredményeiről szóló határozatában tárgyalt valamennyi kérdésre ki kell terjednie, valamint hogy ezt a kérdéskört hosszú távú megközelítéssel kell kezelni; úgy véli, hogy az EIDHR e tekintetben a pénzügyi segítségnyújtás kulcsfontosságú eszköze, és felszólít a támogatás fenntartására és megerősítésére;

2009. október 22., csütörtök

19. üdvözlözi az EU választási megfigyelő misszióinak pozitív hozzájárulását a demokratikus folyamatok megerősítéséhez, az emberi jogok, az alapvető szabadságjogok, a felelősségteljes kormányzás és a jogállamiság tiszteletben tartásának előmozdításához, valamint különösen a választási folyamatok világszerte történő megszilárdításához, ugyanakkor hangsúlyozza, hogy kiemelt figyelmet fordítva a technikai és a politikai nyomon követés közötti konvergenciára és a civil társadalom bevonására létre kell hozni egy olyan következetes, választások utáni politikát, amelyben a fejlesztési támogatás összeegyeztethető a demokratikus elvekkel és a demokratikus kormányzás értékeivel;
20. felszólítja a Bizottságot, hogy a választási megfigyelő missziók kapcsán továbbra is építsen az ENSZ-szel való sikeres együttműködésre, és hogy a demokrácia és az emberi jogok előmozdítása területén erősítse meg a közös stratégiafejlesztést és projektervezést az ENSZ-szel és az egyéb regionális szervezetekkel, például az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezettel (EBESZ) és az Afrikai Unióval;
21. hangsúlyozza, hogy az EU demokráciaépítésre irányuló erőfeszítéseinek az eddigieknél rendszeresebb jelleggel kellene kiemelten foglalkozniuk a választott képviselők, a politikai pártok és a független igazságszolgáltatás és média szerepével, valamint a nők politikai és közéletben való részvételének erősítésével; hangsúlyozza továbbá a politikai alapítványok, a nem kormányzati szervezetek és a tudományos intézmények támogatásának fontosságát;
22. javasolja külön támogatási stratégia bevezetését a demokratikus úton újonnan megválasztott parlamentek számára a demokrácia, a jogállamiság és a felelősségteljes kormányzás tartós megszilárdítása érdekében; felszólít továbbá egy, a különböző nemzetiségű parlamenti képviselők közötti tapasztalatcserén alapuló eszköz kifejlesztésére annak meghatározása céljából, hogy hogyan lehet hatékonyan és eredményesen képviselni a választók érdekeit, hatékonyan és eredményesen felügyelni a végrehajtott hatalmat, valamint milyen módon lehet fenntartani a kormányzati rendszer valamennyi része közötti információáramlást;
23. megerősíti azt a szándékát, hogy a választási megfigyelésben való részvételének fokozása, az EU választási megfigyelő misszióinak nyomon követése és a parlamenti kapacitás növelése révén hozzájáruljon a demokratikus folyamatok megerősítéséhez; ezzel kapcsolatban felszólítja a parlamentáris demokrácia előmozdításával foglalkozó hivatalát (OPPD), hogy az illetékes parlamenti bizottságok számára nyújtson be átfogó cselekvési tervet, melynek szükségképpen tartalmaznia kell a parlamentközi küldöttségekkel és a parlamenti vegyes bizottságokkal folytatandó együttműködés egyértelmű mechanizmusait; továbbá hangsúlyozza a parlamenti közgyűlések, például az AKCS-EU Közgyűlés, az EUROLAT, az EUROMED és az EURONEST e folyamatba történő bevonásának fontosságát;
24. ösztönzi a bizottsági küldöttségeket az OPPD-vel való együttműködésre parlamenti támogatási programok mérlegelése vagy kezdeményezése során;
25. javasolja, hogy a Tanács novemberi következtetéseibe kerüljön bele egy cselekvési terv, valamint hogy 2010 végéig tekintsek át az addig elért eredményeket; kéri az EU jelenlegi és jövőbeli elnökségeit, hogy az Általános Ügyek és Külkapcsolatok Tanácsa üléseinek eredményeit ossza meg az illetékes parlamenti bizottságokkal;
26. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak és a Bizottságnak, valamint a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek.
-